

безмежні. Студенти набувають адаптованості до вищих навчальних закладів з різною швидкістю та динамікою і досягають різних результатів.

С. Бем наголошує, що оточуюче дитину середовище буквально ліпить з неї чоловіка або жінку, розводячи їх по різні боки життя, бо постійно кодує свідомість маленьких дітей статевоспіввіднесеними схемами поведінки [2, с.36].

Варто зазначити, що студентський період життя є дуже важливим для гендерної ідентифікації.

Це дослідження спрямоване на визначення статевих відмінностей адаптації студентів нового прийому. Для вивчення цього питання було проведено опитування, у якому брали участь 40 студентів. Опитування проводилося за методикою Т. В. Снегірової.

Дослідження показало, що схильність до адаптації та дезадаптації в межах норми у більшості опитуваних. Адаптація: 1) низький рівень – 16% дівчат, 14% хлопців; 2) середній рівень – 70% дівчат, 65% хлопців; 3) високий – 14% дівчат, 21% хлопців. Дезадаптація: 1) низький рівень – 17% дівчат, 11% хлопців; 2) середній рівень – 62% дівчат, 66% хлопців; 3) високий – 21% дівчат, 23% хлопців.

Отже, у дівчат адаптація відбувається більш ефективно. У них вища успішність у навчанні, вони швидше йдуть на контакт і знаходять спільну мову, а також є більш товариськими.

Список літератури

1. Налчаджян А. А. Соціально-психічна адаптація особистості (форми, механізми та стратегії) АН Вірменської РСР. Єреван. 1988. 69 с.
2. Бендас Т. В. Гендерная психология: учеб. пособие / Т. В. Бендас. Спб.: Питер, 2006. – С. 9-381.

*Науковий керівник: Семиченко В.А.,
д-р психол.наук, професор*

УДК 159.96:364.624.4-053.8 (043.2)

Суліменко І.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УСВІДОМЛЕННЯ САМОТНОСТІ В ДОРΟΣЛОМУ ВІЦІ

Усвідомлення є актом свідомості, предметом якого є сама її діяльність. Людина не лише усвідомлює вплив об'єктів реального світу, а й своїми переживаннями виявляє ставлення до них, а, виокремивши себе з цього світу й протиставляючи себе йому, усвідомлює себе як своєрідну особистість і певним чином ставиться до себе. Усвідомлення – це фокусування свідомості на психічних процесах, на тих чуттєвих образах дійсності, які особистість завдяки їм отримує. В основі усвідомлення лежить узагальнення власних психічних процесів, що зумовлює до оволодіння ними.

Відомими науковцями, які досліджували проблему свідомості та усвідомлення є О.М. Леонт'єв, В.Вундт, У.Джеймс, Ж.-П. Сартр, Л.С. Виготський, Д. М. Узнадзе, Е. Клапаред, А.О. Крилов та інші.

Проблема самотності завжди хвилювала людство. На сьогодні проблема самотності є досить гострою. Самотність відноситься до тих проблем, які переслідують людину протягом всієї її історії. Самотність сприймається як гостро суб'єктивне, суто індивідуальне і часто унікальне переживання.

Одна з найбільш характерних рис самотності – це специфічне відчуття повної зануреності в самого себе. Почуття самотності не схоже на інші переживання, воно цілісно, абсолютно всеохоплює. У почутті самотності є пізнавальний момент. Самотність є знак моєї самоті; воно повідомляє мені, хто я такий в цьому житті. Самотність – особлива форма самосприйняття, гостра форма самосвідомості. Не обов'язково абсолютно повно і точно розуміти всі свої стани, однак самотність вимагає до себе самої серйозної уваги.

Проблемою самотності займалися багато дослідників, які в багатьох аспектах розглядали даний феномен і пропонували різні варіанти її рішення. Існує ряд теоретичних підходів до самотності: психодинамічні, феноменологічні, екзистенціальні, соціологічні, інтерактивні, когнітивні, інтимні, теоретико – системні. У загальнотеоретичному плані проблемою самотності займалися такі дослідники, як: Е. Берн, К. Боумен, М. Мід, Д. Рісмен, Г. Салліван, Ф. Слейтер, Дж. Фландерс, Ф. Фромм – Рейхман, Ю.П. Кошелева, М.М. Литвак.

Проблему самотності розглядало багато дослідників, але спільного обґрунтування феномену самотності не було досягнуто, це зумовлено наявністю багатьох напрямків психології, в яких точки зору і підходи до трактування самотності є різні.

В психологічній літературі самотність в цілому розглядається як внутрішнє переживання, суб'єктивний стан свідомості, що має прояв як інтимність, потайливість; переживання дефіциту щирих соціальних зв'язків та спілкування; то що є відмінним від власне фізичної ізоляції або творчого усамітнення; стан, котрий переважно негативно сприймається суб'єктом.

Усвідомлення самотності – це констатація її існування, прийняття особистістю самотності як складової власної Я-концепції.

Усвідомлення самотності в дорослому віці набуває значимості для особистості, бо усвідомлення власної ізоляції як автономії, індивідуалізації, незалежності, самоконтролю, внутрішньо притаманне людській психіці. І між цією ізоляцією і особистісним зростанням є зв'язок, і він тісно пов'язаний з сепарацією, перетворенням на самодостатню зрілу особистість.

Проте, актуальність теми полягає в тому, що ця проблема є недостатньо дослідженою. Самотність може супроводжуватися конструктивними та деструктивними переживаннями, але вона є невід'ємною частиною становлення індивідуальності людини, соціалізації в цілому. Також ця тема актуальна для розробки ефективних методів допомоги людям дорослого віку, які переживають самотність, для вибору стратегії самоопанування з метою трансформації негативного переживання самотності в позитивне.

Список літератури

1. Григорів О.М. Психологічні особливості переживання самотності особистістю. / Григорів О.М. – [Електронний ресурс]
2. Выготский Л.С. Психология развития человека. / Л.С. Выготский. – М.: Изд – во Смысл; Изд – во Эксмо, 2005. – 1136 с.

*Науковий керівник: Дубчак О.Б.,
канд. психол. наук, доцент*